Dla Biblioteki
Towarzystwa Rolniczego Krakow-
skiego
od autora.

KLUCZ BOTANICZNY.

KLUCZ

DO

UKŁADU PRZYRODZONEGO ROŚLIN

ROSNĄCYCH

NA PRZESTRZENI ZIEMI ROZCIĄGAJĄCEJ SIĘ

MIĘDZY

KARPATAMI I MORZEM BALTYCKIEM.

UŁOŻONY NAWZÓR KLUCZA

LA MARCKA I DE CANDOLLA.

PRZEZ

Wojciecha Jastrzębowskiego.

WARSZAWA.

W DRUKARNI J. JAWORSKIEGO.

przy ulicy Krakowskie-Przedmieście N. 415.

1856.

Wolno drukować pod warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury po wydrukowaniu prawem przepisanej liczby egzemplarzy.

Warszawa d. 17 (29 Maja) 1856 r.

Starszy Cenzor,

F. Sobieszczański.

w Drukarni J. Jaworskiego.

SKOROWIDZ
UKŁADU PRZYRODZONEGO ROŚLIN.

A. GROMADY.

ROŚLINY
- jednostajne ..... Gromada I. **Bdły Hemiphyta.**
- urozmaicone..
  - skrytokwiatowe ..... II. **Dzierzęgi Cryptophyta.**
  - jawnokwiatowe.
    - jednoliścienne ..... III. **Traworośle Orthophyta.**
    - dwuliścienne ..... IV. **Rozrośle Euphyta.**

B. RZĘDY.

I. Bdły	wodożywne; na obojętnej podstawie żyjące, najczęściej zielone lub od wilgoci zieleniejące			najczęściej wodne i zielone	Rzęd I.	*Glonowate Algae*	28.
				zawsze powietrzne i zieleniejące	II.	*Porostowate Lichenes*	37.
	sokożywne: na żywotnej lub pożywotnej podstawie żyjące, nigdy niezielone i niezieleniejące				III.	*Grzybowate Mycetes*	46.
II. Dzierzęgi	liściowe	drobnolistne	drobne	bezpokrywko owocowe	IV.	*Meszkowate Hepaticae*	53.
				pokrywko-owocowe	V.	*Mchowate Musci*	56.
			spore		VI.	*Widłakowate Selagines*	58.
		sporolistne		przykorzenio-owocowe	VII.	*Gałuszkowate Rhizospermae*	59.
				nadkorzenio-owocowe	VIII.	*Paprociowate Filices*	60.
	łodygowe				IX.	*Chwoszczkowate Calamariae*	62.
III. Traworośle	skromnokwiatowe	nagokwiatowe		osobnokwiatowe	X.	*Rzęsokwiatowe Lemnaeflorae*	64.
				skupionokwiatowe	XI.	*Tatarakokwiatowe Acoriflorae*	68.
		okrytokwiatowe		plewokwiatowe	XII.	*Trawokwiatowe Graminiflorae*	69.
				kielichokwiatowe	XIII.	*Sitokwiatowe Junciflorae*	70.
	okazałokwiatowe		górnozawiązkowe		XIV.	*Liliokwiatowe Liliiflorae*	72.
			dolnozawiązkowe		XV.	*Narcyzokwiatowe Narcissiflorae*	77.
IV. Rozrośle	ubogokwiatowe	nagokwiatowe			XVI.	*Przęstkokwiatowe Hippuridiflorae*	80.
		okrytokwiatowe	kotkokwiatowe		XVII.	*Olszokwiatowe Alniflorae*	87.
			zwykłokwiatowe	górnozawiązkowe	XVIII.	*Grykokwiatowe Fagopyriflorae*	95.
				dolnozawiązkowe	XIX.	*Kopytnikokwiatowe Asariflorae*	123.
	bogatokwiatowe	jednopłatkowe	górnozawiązkowe	promienistokwiatowe	XX.	*Ziemiakokwiatowe Solaniflorae*	127.
				parzystokwiatowe	XXI.	*Szałwiokwiatowe Salviaeflorae*	138.
			dolnozawiązkowe	osobnokwiatowe	XXII.	*Dzwonkokwiatowe Campanuliflorae*	145.
				skupionokwiatowe	XXIII.	*Słonecznikokwiatowe Helianthiflorae*	150.
			dolnozawiązkowe		XXIV.	*Porzeczkokwiatowe Ribesiflorae*	152.
		wielopłatkowe	oznaczonopręcikowe (1—12)	górnozawiązkowe	promienistokwiatowe	XXV.	*Gwoździkokwiatowe Dianthiflorae*	162.
					parzystokwiatowe	XXVI.	*Grochokwiatowe Pisiflorae*	183.
			mnogopręcikowe (13—∞)		osadnikopręcikowe	XXVII.	*Makokwiatowe Papaveriflorae*	191.
					kielichopręcikowe	XXVIII.	*Rożokwiatowe Rosaeflorae*	201.

KLUCZ

DO UKŁADU PRZYRODZONEGO ROŚLIN.

A. Do której gromady należy roślina?

1 **Roślina jednostajna** (Planta homogena), to jest w całkowitości pleśniowata, pilśniowata, włóknista, błonkowata, skórkowata, korowata, mięsista, galaretowata, gębczasta, pienista, proszkowata lub inna;—cała albo podzielona; właściwych liści, korzeni, kwiatów, owoców, łodygi i gałęzi nie mająca, a obok tego nigdy pręcików i słupków nie objawiająca .... Gromada I. BDŁY HEMIPHYTA 4

Roślina urozmaicona (Planta heterogena), t. j. właściwe liście, korzenie, kwiaty, owoce łodygę i gałęzie, a przynajmniej niektóre z tych części mająca, i koniecznie choć jeden liść właściwy, lub łodygę wraz z właściwemi korzeniami posiadająca, albo kwiaty z pręcikami i słupkami objawiająca 2

2 **Roślina skrytokwiatowa** (Planta cryptogama), t. j. bez dostrzegalnych gołem okiem pręcików i słupków .....Gromada II. ..... DZIERŻĘGI CRYPTOPHYTA 6

Roślina jawnokwiatowa (Planta phanerogama), t. j. z widocznemi pręcikami i słupkami 3

3 **Roślina jednoliścienna** (Planta monocotyledonea), t. j. o jednym listku wschodząca; a przytem najczęściej żyłki liściowe, łodygę lub oboje razem pojedyncze; liście zaś same prawie zawsze całe mająca; i jeszcze obok tego pręcików lub innych części kwiatowych jednakowych 3 albo 6, a tylko niekiedy inną liczbę, ale nie 5 i nie 10 przedstawiająca ... Gromada III. TRAWOROŚLE ORTHOPHYTA 11

Roślina dwuliścienna (Planta dicotyledonea), t. j. o dwóch lub więcej listkach wschodząca; a przytem najczęściej żyłki liściowe, łodygę, lub oboje razem rozgałęzione; liście zaś same bardzo często wcinane lub złożone mająca; i jeszcze obok tego pręcików lub innych części kwiatowych jednakowych 5, 10 lub inną liczbę, a rzadko kiedy 3 i 6 mająca . . . . . Gromada IV. ROZROŚLE EUPHYTA 16

B. Do którego rzędu należy roślina?

GROMADA I. BDŁY HEMIPHYTA.

Roślina wodożywna (Planta hydrobia) t. j. samą niemal wodą lub powietrzem wilgotnem żyjąca, i dla tego tylko w wodzie, w miejscu lub w czasie bardzo wilgotnym rosnąca; zwykle na podstawie martwej, to jest na kamieniu, na ziemi płonnéj, na odrętwiałéj korze drzew, lub na drewnie przebywająca; i najczęściej zieloną barwę, zwłaszcza w stanie wilgotnym, lub po umyślném zwilżeniu okazująca . . . 5

4 **Roślina sokożywna** (Planta chymobia), t. j. sokami żywych, chorujących, obumarłych lub gnijących ciał żyjąca: i dla tego tylko na ziemi mającéj w sobie gnijące szczątki tychże ciał, albo też na samychże takowych ciałach, a niekiedy nawet w nich lub w ziemi żyznéj rosnąca; i nigdy zgoła zielonéj barwy nie objawiająca . . . . . .

. . . . Rzęd III. GRZYBOWATE MYCETES 46

Roślina wodna (Planta aquatica), albo powietrzna, ale tylko w miejscu lub w czasie

5 bardzo wilgotnym żyjąca; najczęściej zarazem w stanie wilgotnym i suchym zielona, a części owocowe niewyraźne, zaledwie dostrzegalne,

wewnętrzne, albo niekiedy zewnętrzne, lecz nie talerzykowate mająca . . . . . Rzęd I. GLONOWATE ALGAE 28

Roślina powietrzna (Planta aerea), na kamieniu, na ziemi, na korze, na murze, na drewnie, a
5 rzadko na próchnie rosnąca, tylko w czasie lub w miejscu wilgotnem żyjąca; i wtedy zieloną lub zielonawą barwę objawiająca; a części owocowe prawie zawsze wyraźne talerzykowate, główkowate lub kieliszkowate mająca . . . Rzęd II. POROSTOWATE LICHENES 37

GROMADA II. DZIERZĘGI CRYPTOPHYTA.

Roślina liściowa (Planta foliosa), t. j. wyraźnemi, choćdrobnemi, a przynajmniej jednym od reszty rośliny dobrze odznaczonym liściem opatrzona, albo w całkowitości z samego tylko niby liścia, całego lub podzielonego składająca się 7

6 **Roślina łodygowa** (Planta caulina), t. j. z samej niby tylko łodygi pojedynczéj lub rozgałęzionéj składająca się, a wyraźnych, płaskich i od reszty rośliny odznaczonych liści nie przedstawiająca . . . . . Rzęd IX. . . . . CHWOSZCZKOWATE CALAMARIAE 62

Roślina drobnolistna (Planta parvifolia) lub
7 **samolistna**, t. j. drobnemi, licznemi, gęsto na łodydze osadzonemi, albo też niekiedy razem

z nią w jednę spłaszczoną całość połączonemi liśćmi opatrzona 8

7 **Roślina sporolistna** (Planta insignifolia), t. j. liśćmi sporemi, albo nawet często w stosunku do jéj reszty wielkiemi, i o wiele jéj wielkość przenoszącemi obdarzona 10

Roślina drobna (Planta parva) i najczęściej **gromadna**, t j. rzadko sześć calowéj wielkości dochodząca i w skupieniu po wiele razem rosnąca, zwykle jakoby jednostajny kobierzec tworząca; a przytém owoc prawie zawsze na szypułce osadzony, lub niekiedy wewnątrz listowia ukryty mająca 9

8 **Roślina spora** (Planta insignis), to jest prawie zawsze wielkość sześć calową o wiele przenosząca, oddzielnie zwykle żyjące, a przytém owoce zawsze bezpośrednio w kątach łuszczek kłosowych, albo w kątach liści łodygowych, lub przykorzeniowych osadzone mająca

Rzęd VI. WIDŁAKOWATE SELAGINES 58

Roślina bezpokrywko-owocowa (Planta inoperculata) t. j. owoc nieopatrzony pokrywką mająca . . . . . .

9 . . . Rzęd IV. MESZKOWATE HEPATICAE 53

Roślina pokrywko-owocowa (Planta operculata), t. j. owoc pokrywką trwałą lub naj-

9 częściej opadającą, a z młodu i czepkiem opatrzona mająca . . . . . Rzęd V. MCHOWATE MUSCI 56

10 **Roślina przykorzenio-owocowa** (Planta rhizocarpea), t. j. owoce ziarnowate przy korzeniu osadzone mająca . . . . . Rzęd VII. . . . GAŁUSZKOWATE RHIZOSPERMAE 59

Roślina nadkorzenio-owocowa (Planta cormocarpea) t. j. części owocowe pod liściami, lub na wierzchołku łodygi znacznie nad korzeniem osadzone mająca . . . . . Rodzina VIII. PAPROCIOWATE FILICES 60

GROMADA III. TRAWOROŚLE ORTHOPHYTA.

11 **Roślina skromno-kwiatowa** (Planta parciflora) t. j, okwiat właściwy prawie żaden, alboli też plewowaty, kielichowaty, niepozorny i w ogóle do korony niepodobny mająca 12

Roślina okazało-kwiatowa (Planta inssigniflora), t. j. okwiatem wydatnym, często okazałym barwistym, zwanym koroną ozdobiona 15

12 **Kwiaty nagie** lub prawie nagie (Flores subnudi), bez wydatnego kielicha lub plewy, ale często pochwą ogólną opatrzone 13

Kwiaty okryte (Flores perianthei), t. j. plewą albo kielichem wyraźnym opatrzone . . . 14

GROMADA IV. ROZROŚLE EUPHYTA.

16 **Roślina ubogo-kwiatowa** (Planta pauperiflora), t. j. okwiatem prawie żadnym, łuskowatym, pojedynczym, kielichowatym, lub koronowatym, ale w tym ostatnim razie liczbę pręcików ograniczoną (1—8) zawierającym opatrzona, ... 17

Roślina bogato-kwiatowa (Planta opulentiflora), t. j. okwiatem podwójnym, niekiedy potrójnym, a rzadko pojedynczym koronowatym okazałym, ale w tym ostatnim razie liczbę pręcików bardzo wielką (20—∞) zawierającym obdarzona 20

17 **Kwiaty nagie** (Flores nudi), t. j. bez wyraźnéj łuski, kielicha lub korony. . . . Rzęd XVI. PRZĘSTKOKWIATOWE HIPPURIDIFLORAE 80

Kwiaty okryte (Flores perianthei), t. j. wyraźną łuską, kielichem lub koroną opatrzone. 18

18 **Kwiaty kotkowate** (Flores amentacei) t. j. w kotkę zebrane, i najczęściéj w miejsce kielicha i korony łuską opatrzone. . . . . Rzęd XVII. OLSZOKWIATOWE ALNIFLORAE 87

Kwiaty zwyczajne (Flores consueti), t. j. kielichem lub koroną obdarzone i w kotkę właściwą nie zebrane. 19

19 **Zawiązek górny** czyli wolny (Ovarium superum), t. j. ściśle z boków z okwiatem niezro-

sły . . . . . Rzęd XVIII.
. . GRYKOKWIATOWE FAGOPYRIFLORAE 95

19 **Zawiązek dolny** czyli zrosły (Ovarium inferum), t. j. z boków ściśle z okwiatem w jednę całość połączony. . . . . Rzęd XIX.
. . KOPYTNIKOKWIATOWE ASARIFLORAE 123

Korona jednopłatkowa (Corolla monopetala), t. j. z jednéj, przynajmniéj przy nasadzie nie rozdzielnéj części złożona 21

20 **Korona wielopłatkowa**, (Corolla polypetala), t. j. z wielu, a przynajmniéj z dwóch, nawet przy nasadzie ściśle z sobą w jednę całość niezrosłych części złożona 24

Zawiązek górny czyli śródkwiatowy (Ovarium superum). 22

21 **Zawiązek dolny** czyli podkwiatowy (Ovarium inferum) 23

Korona promienisto-klapkowa (Corolla radiata), czyli tak zwana foremna (regularis). Rzęd XX. ZIEMIAKOKWIATOWE SOLANIFLORAE 127

22 **Korona parzysto-klapkowa** (Corolla symetryca), czyli tak zwana nieforemna (irregularis) . . . . . Rzęd XXI.
. . SZAŁWIOKWIATOWE SALVIAEFLORAE 138

23 **Kwiaty odosobnione** (Flores segregati), t. j. w jednym ogólnym kielichu i na jednym spól-

nym osadniku niezebrane, a jeżeli niekiedy zebrane, to za pośrednictwem szypułek do niego przytwierdzone i wyraźnym szczególnym kielichem opatrzone. . . Rzęd XXII. DZWONKOKWIATOWE CAMPANULIFLORAE . . . 145

23 **Kwiaty skupione** (Flores agregati), t. j. w jednym ogólnym kielichu i na jednym spólnym osadniku zobrane, bezpośrednio do niego przytwierdzone, i wyraźnym szczególnym kielichom nie opatrzone. . . . . Rzęd XXIII. SŁONECZNIKOKWIATOWE HELIANTHIFLORAE 150

24 **Pręciki oznaczone** (Stamina numero determinata), to jest w pewnej liczbie w każdym kwiecie znajdujące się, i liczby 12 nie przenoszące 25

Pręciki mnogie, (Stamina numerosa), t. j. w liczbie dowolnej w każdym kwiecie znajdujące, się i liczbę 12 przenoszące 27

25 **Zawiązek dolny** (Ovarium inferum), czyli z kielichem zrosły . . . . . Rzęd XXIV. PORZECZKOKWIATOWE RIBESIFLORAE 152

Zawiązek górny (Ovarium superum) . . . 26

26 **Korona promienistopłatkowa** (Corolla radiata) czyli tak zwana foremna (Cor. regularis) . . . . . Rzęd XXV. GWOŹDZIKOKWIATOWE DIANTHIFLORAE 162

26 **Korona parzysto-płatkowa** (Corolla symetrica) czyli tak zwana nieforemna (Cor. irregularis) . . . . . Rzęd XXVI.
. . . . GROCHOKWIATOWE PISIFLORAE. 183

Pręciki naosadnikowe, (Stamina thalami inserta), t. j. na dnie kwiatowem przytwierdzone . . . . . Rzęd XXVII,
. . . MAKOKWIATOWE PAPAVERIFLORAE 191

27 **Pręciki nakielichowe** (Stamina calyci inserta), t. j. na kielichu przytwierdzone i po jego całkowitem oderwaniu nie oddzielające się odniego. . . . . Rzęd XXVIII.
. . . . . ROZOKWIATOWE ROSAEFLORAE 201

C. Do której rodziny należy roślina?

GROMADA I. BDŁY HEMIPHYTA.

RZĘD I. GLONOWATE ALGAE.

28 Roślina w kształcie liścia zawsze zielonego lub zielonawego, całego albo też podzielonego rozrastająca się. 36
Roślina w postaci liścia zawsze zielonego lub zielonawego nierozrastająca się 29

Roślina gębczasta, z galarety zielonéj i wewnątrz i z podobnéjże tkanki kolczystéj złożona . . . Rodzina 1. GĄBNIKI RADIAGEAE

29 Roślina galaretowata, flegmista, drożdżowata, igiełkowata, włoknista, nitkowata, łodyżkowata, błonkowata, skórkowata lub inna, lecz razem z galarety i tkanki ostrokolczystéj nie złożona 30

Roślina z niteczek kruchych czyli raczej z igiełek bardzo małych, przezroczystych, często w flegmie zamkniętych, w ciałka różnego kształtu, niby krysztalicznie z sobą połączonych, a potém od siebie oddzielających się

30 złożona . . . . . Rodzina 2. ROZDZIELNIKI DIATOMEAE

Roślina galaretowata, drożdżowata, włóknista, nitkowata, łodyżkowata, błonkowata, skórkowata lub inna z igiełek przezroczystych i kruchych, w starości od siebie oddzielających się nie złożona 31

Roślina galaretowata lub drożdzowata, różnie ukształcona, kulki lub włókienka (dostrzegalne przez szkło powiększające) w sobie zawierająca . . . . . .

31 . . . Rodzina 3. TRZĘSIDŁA NOSTOCHINAE

Roślina włóknista, nitkowata, łodyżkowata, błonkowata, skórkowata lub inna; z galarety słabéj, rozpadającéj się nie złożona 32

32 Roślina z nitek włoskowatych, rurkowatych wietkich lub tęgich, członkowatych lub wewnątrz poprzegradzanych, pojedynczych, a przynajmniej nieokółkowato rozgałęzionych, wolnych lub niekiedy w siatkę połączonych, alboli też z sobą skupionych, zielonych, rzadziej czerwonych lub ciemnych, nasionka zielone wewnątrz siebie zawierających złożona . . . . Rodzina 4. GLONY CONFERVACEAE

Roślina z łodyżki, okółkowato rozgałęzionéj, z błonki albo ze skórki, bądź pojedynczéj, bądź różnie podzielonéj, albo nawet z włókien, ale nieczłonkowatych i wewnątrz nie poprzegradzanych złożona 33

33 Roślina okółkowato rozgałęziona, części owocowe ziarenkowate w kątach gałązek umieszczono mająca, z dna wody wyrastająca i korzonki wyraźne mająca . . . . . Rodzina 5. RAMIENICE CHARACEAE

Roślina okółkowato nierozgałęziona, i części owocowych w kątach gałązek umieszczonych niemająca 34

34 Roślina błoniasta płaska lub rurkowata, zielona, albo niekiedy czerwona, na powierzchni nieżyłkowana i nieżeberkowana, w wodach słodkich najczęściej żyjąca . . . . . Rodzina 6. BŁONICE ULVACEAE

34 Roślina włóknista, błoniasta, skórkowata lub niekiedy korowata, czerwona, różowa lub oliwkowa, po zasuszeniu często ciemniejąca, na powierzchni żeberkowana, zawsze w morzu żyjąca 35

Roślina błoniasta, skórkowata lub korowata, szkarłatna lub różowa; nasionka szkarłatne, w osadnikach w roślinę zagłębionych kropkowatych, albo na niej umieszczonych brodawkowatych zawarte mająca . . . . . Rodzina 7. KRASNOROSTY FLORIDAE

35 Roślina skórkowata, rzadziej błoniasta lub korowata, oliwkowa, po zasuszeniu zwykle ciemniająca; nasionka czarne w osadnikach jajkowatych albo gruszeczkowatych zawarte mająca . . . . . Rodzina 8. MORSZCZYZNY FUCAEAE

Roślina dwudzielnym, promienistym, lub innym, na kształt liścia, sposobem rozrastająca się . . . . . *Meszkowate Hepaticae.* 53

36 Roślina postać liścia krzyżowato rozrastającego się, albo okrągłego mająca . . . . . *Rzęsy Lemnaceae* 64

RZĘD II. POROSTOWATE LICHENES.

37 Rozszerzenie na podstawie rośliny, czyli p ł o c h a proszkowata, liszajowata, strupowata,

skorupkowata, łuskowata, lub inna, do podstawy ściśle, nawet na brzegu przyrosła, od niéj w całkowitości oddzielić się nie dająca, części owocowe bezpośrednio na sobie osadzone, lub w sobie zagłębione, a rzadko za pośrednictwem krótkiego trzoneczka nad swoją powierzchnią wzniesione—mająca 38

37 Główna część rośliny, utrzymująca na sobie części owocowe, skórkowata, galaretowata, liściowata, łodyżkowata, krzewinkowata, włosista, bródkowata lub inna, nad podstawę wzniesiona, a przynajmniéj brzegiem do niéj nieprzyrosła,i w całkowitości oddzielić się od niej zwykle dająca 42

Główna część rośliny proszkowata, liszajowata lub inna, na ziemi promienisto nie roz-
38 rastająca się. 39

Główna część rośliny liściowata, na ziemi promienisto rozrastająca się *Riccia glauca* 53

Części owocowe czyli pl e s z k i, zwane inaczéj talerzykami—żadne lub proszkowate, na
39 pl e s z e także proszkowatej lub liszajowatéj, bezpośrednio osadzone, i zaledwie od niéj odróżnić się dające. . . . . .

. . Rodzina 9. OSPOWNICE VARIOLACEAE

39 { Części owocowe wyraźne, nieproszkowate, bezpośrednio na plesze osadzone, lub w niéj zagłębione, albo nad nią nieco wzniesione. . 40

40 { Plecha liszajowata, strupowata, skorupkowata, niemączysta, gładka, popękana, lekko na brzegu pomarszczona, lub łuskowata, pleszki czyli części owocowe bezpośrednio na sobie osadzone lub w sobie zagłębione mająca 41

Plecha proszkowata, części owocowe główkowate lub kieliszkowate bezpośrednio lub za pośrednictwem trzoneczka na sobie utwierdzone mająca. . . . *Baeomyces*, *Calycium*. 45

41 { Części owocowe kropkowate, dziurkowate, dołkowate, rowkowate, szparowate, i w ogóle w plesze lub wjéj wyniosłościach zagłębione Rodzina 10. TWORNICE PERTUSARIACEAE

Części owocowe kropkowate, brodawkowate, talerzykowate lub inne, bezpośrednio na plesze osadzone, na wierzchu równe lub bardzo nie wyraźny otworek mające. . . Rodzina 11. BRODAWNICE VERRUCARIACEAE

42 { Roślina skórkowata, lub skórkowato-liściowata, płaska, a przynajmniéj nie walcowata, nie włókienkowata i nie włosista. 43

Roślina włosista, włokienkowata, łodyżkowata, kieliszkowata, krzewinkowata, brodkowata, prawie wszędzie w przecięciu okrągła. 44

Roślina na kamieniu, na korze drzew, na płotach starych, na ścianach lub na ziemi rosnąca, lecz w niéj niezagłębiona i z wierzchu nierowkowata. . . . . .

43 Rodzina 12. LIŚCIOROSTY PHYLLOPSORAE.

Roślina liściowata, promienisto rozrastająca się, na ziemi rosnąca, wszędzie do niéj przyrosła, i w niéj nieco, przynajmniéj środkiem zagłębiona . . *Riccia glauca* (Rodzina 19) 53

Łodyżka rozgałęziona lub pojedyncza, nieszczecinowata, i torebki ukośnéj, na wierzchołku osadzonéj nie mająca, ale części owocowe talerzykowate, główkowate, lub żadne na sobie objawiająca 45

44

Łodyżka pojedyncza, szczecinowata, tęga, czerwono-kasztanowata, gładka, i takąż na swojem wierzchołku torebkę, ukośnie usadzoną, i z wierzchu spłaszczoną, a u góry nieco zaostrzoną mająca. *Buxbaumia aphylla* (Ro: 25) 57

Roślina pleśniowata czerwonawa, na kamieniach w górach rosnąca, woń fiołkową z siebie wydająca, i po zasuszeniu zielonawą stająca się . *Chroolepus Jolithus* (Rodzina 4) 32

45

Roślina niepleśniowata, barwy czerwonéj na zieloną po zasuszeniu nie zmieniająca

45 i woni fiołkowéj z siebie nie wydająca. . Rodzina 13. TRZONKOROSTY PODETIOPSORAE

RZĘD III. GRZYBOWATE MYCETES

46 Roślina włóknista, kosmykowata, pilśniowata, korzonkowata, włosieniowata; złożona z włókienek rurkowatych, ciągłych lub wewnątrz poprzegradzanych; płonnych, alboli też nasionka na sobie, w sobie lub w główkach, na wierzchołku włókienek osadzonych mająca. 47

Roślina krostkowata, brodawkowata, różkowata, pałeczkowata, purchawkowata, pienista, galaretowata, korowata, mięsista lub inna, tylko w zarodzie i w młodości swojéj często pleśniowata. 48

47 Roślina barwę czerwonawą na zielonawą po zaszuszeniu zmieniająca, na kamieniach w górach rosnąca, i woń fiołkową za świeża z siebie wydająca *Chroolepus Jolithus* (Ro: 4) 32

Roślina po ususzeniu barwy czerwonawej na zielonawą nie zamieniająca i na kamieniach nie rosnąca, ale zawsze na gnijących lub butwiejących ciałach żyjąca. . . . . Rodzina 15. PLEŚNIE MUCEDINEAE

48 Roślina proszkowata, krostkowata, brodawkowata i t. d., na roślinach żyjących, chorych lub obumierających żyjąca, i z początku najczęściéj ich naskórkiem otoczona, a potem

zwykle na drobny proszek rozsypująca się. . . . . Rodzina 14. ŚNIECIE UREDINEAE

48 Roślina purchawkowata, rożkowata, pałeczkowata, korzeniowata, mięsista, pienista, galaretowata, korowata, lub inna, na ziemi, na zgnieliźnie, na chorych lub obumarłych, zwłaszcza drzewiastych częściach rośliny żyjąca 49

Roślina purchawkowata, pałeczkowata, mięsista, pienista, galaretowata, korowata, lub inna, na ziemi, na zgnieliźnie, na chorych lub obumarłych roślinach, ale nie w ich kłosach i nie za ich korą żyjąca 50

49 Roślina rożkowata, w kłosach żyta, innych traw, lub gdzieindziéj żyjąca . . . . . *Sclerotium* (Rodzina 17) 52

Roślina korzeniowata, włosieniowata, za korą obumarłych drzew, na liściach iglastych opadłych na ziemię, lub gdzieindziéj żyjąca . . . . . *Rhizomorpha* (Rodzina 15) 47

50 Nasionka albo pęcherzyki nasionkowe (sporulae aut sporidia) w jednem ogólnem lub w wielu szczególnych wydrążeniach wewnątrz rośliny umieszczone 51

Nasionka albo pęcherzyki nasionkowe (tylko przez powiększające szkło dostrzegalne) na dolnej, górnéj lub całéj powierzchni, głównéj

50 części rośliny umieszczone . . . . . .
. . . . . Rodzina 18. GRZYBY FUNGI

51 Łodyżka pojedyncza, szczecinowata, czerwono-kasztanowata, gładka, połyskująca, i takąż na swoim wierzchołku torebkę ukośną, z wierzchu spłaszczoną, a u góry nieco zaostrzoną mająca . . . . . .
. . . . . *Buxbaumia aphylla* (Rodzina 25) 57
Roślina inaczej, a nie tak jak się dopiero powiedziało ukształcona 52

52 Główna część rośliny, zamykająca w sobie nasionka i za podstawę im służąca, utworzona z tkanki włóknistéj lub włóknisto-skorowatéj, niekiedy tęgiéj, i najczęściej jedno spólne i obszerne wydrążenie dla nasionek za ukrycie służące—stanowiąca; nasionka lub pęcherzyki nasionkowe z włokienkami pomięszane i na nich osadzone . . . . . .
Rodzina 17. PURCHAWKI LYCOPERDACAE
Główna część rośliny utworzona z tkanki zbitéj twardéj, najczęściej kruchéj, czerniejącéj, i wiele szczególnych szczupłych wydrążeń, dla nasionek lub pęcherzyków nasionkowych za ukrycie służących—stanowiąca; —nasionka lub pęcherzyki nasionkowe w massie gęstéj powidłowatej najczęściej zamknięte .
. Rodzina 16 PRÓCHNIELCE HYPAXYLA

GROMADA II. DZIERZĘGI CRYPTOPHYTA.

RZĘD IV. MESZKOWATE HEPATICAE.

Części owocowe niewyraźne, w listowiu (frons) zawarte, nawet w stanie należycie wykształconym zaledwie z niego wyglądające; nasionka trójgraniaste bez włosków, w torebce zagrążonéj w listowiu umieszczone . . . .
53 . . . Rodzina 19. WGŁĘBIKI RICCIACEAE

Części owocowe wydatne, na listowiu lub na łodyżce liściastéj, bezpośrednio lub za pośrednictwem szypułki osadzone; nasionka za pośrednictwem włosków do wnętrza owocu przytwierdzone 54

Części owocowe podłużne, szydełkowate na dwie podłużne klapki, na wzór strączka otwierające się . . . . . .
54 Rodzina 20. GLEWIKI ANTHOCERACEAE

Części owocowe krótkie i na krótkie klepki dzielące się 55

Części owocowe skupione i różnie otwierające się . . . . . .
Rodz. 21. POROSTNICE MARCHANTIACAE

55 Części owocowe odosobnione, t. j. pojedynczo na każdej szypułce osadzone i na cztery klapki otwierające się . . . . . .
Rodzina 22. MESZKI JANGERMANNIACEAE

RZĘD V. MCHOWATE MUSCI.

56 Torebka nasienna w dojrzałości na cztery klapki dzieląca się; klapki u góry pokrywką, a u dołu górną częścią szczeciny z sobą połączone, na boki łukowato nakształt gałęzi u korony wygięte, i między sobą obszerne szpary do rozsiewania się nasion mające . . . .

Rodzina 23. SZPARNIKI ANDREEACEAE

Torebka cała, nigdy na klapki nie dzieląca się, pokrywką trwałą lub najczęściej odpadającą opatrzona 57

57 Ujście torebki nagie i cienkie, t. j. ani ząbków ani zgrubiałego pierścionka po opadnięciu pokrywki nie objawiająca; górna część czepka razem z pokrywką odpadająca, a dolna przy torebce przez pewien czas zostająca

Rodzina 24. TORFOWCE, SPHAGNACEAE,

Ujście torebki nagie lub najczęściej ząbkami opatrzone, a przytem na samym brzegu mniéj lub więcéj zgrubiałe, pokrywką trwałą lub najczęściej w dojrzałości opadającą zamknięte; czepek w całkowitości przed odpadnięciem pokrywki opadający . . . . . .

. . . . . Rodzina 25. MCHY BRYACEAE

RZĘD VI. WIDŁAKOWATE SELAGINES.

58 Roślina na ziemi suchéj lub wilgotnéj żyjąca, a nigdy na dnie głębokiej wody nie rosnąca

i części owocowe torebkowate na dwie klapki otwierające się, w kątach łuszczek kłosowych lub w kątach liści łodygowych umieszczone mająca . . . . . .
58 .. Rodzina 26. WIDŁAKI LYCOPODIACEAE
Roślina na dnie głębokiej wody żyjąca i części owocowe ziarnowate nieotwierające się, w kątach liści przykorzeniowych szydełkowatych osadzone mająca . . . . . .
. . . . Rodzina 27. PORYBINY ISOETEAE

RZĘD VII. GAŁUSZKOWATE
RHIZOSPERMAE.

Roślina błotna czołgająca, korzenie w błoto zapuszczająca, liście wązkie pojedyncze, lub szerokie poczwórne, gładkie, z młodu ślimakowato zakręcone, i części owocowe po 1, po 2, lub po 3 przy korzeniu osadzone mająca
59 Rodzina 28. GAŁUSZKI MARSILIACEAE
Roślina wodna pływająca, liście okrągławo eliptyczne, z wierzchu w szachownicę umackowane, ze spodu włosiste, a z młodu ślimakowato niezakręcone mająca . . . . . .
..Rodzina 29. SALWINIE SALVINIACEAE.

RZĘD VIII. PAPROCIOWATE FILICES.

60 Części owocowe na dolnéj powierzchni liścia umieszczone, w pewnych miejscach na

niéj skupione, a rzadko całą tęż powierzchnię zajmujące; pierścionkiem sprężystym otoczone i nierówno otwierające się . . . . . .
Rodzina 30. PAPROCIE POLYPODIACEAE.

60 Części owocowe na wierzchołku łodygi umieszczone, w wiechę, w grono lub w kłos dwurzędowy zebrane, pierścionka pozbawione i równą szparą otwierające się 61

Części owocowe siatkowato przezroczyste, na szypułeczkach osadzone i w wiechę zebrane Rodzina 31. DŁUGOSZE OSMUNDACEAE

61 Części owocowe niesiatkowate, nieprzezroczyste, na szypułeczkach nie umieszczone, w gronko lub kłos zebrane . . . . . .
Rodzina 32. JĘZYCZNIKI OPHIOGLOSSEAE

RZĘD IX. CHWOSZCZKOWATE CALAMARIAE.

Łodyga okółkowato-gałęzista, a przynajmniéj członkowato-pochewkowata 63

62 Łodyga nierozgałęziona i niepochewkowata . . . . . *Buxbaumia* (Rodzina 25) 57

63 Części owocowe szyszkowate, na wierzchołku łodygi umieszczone; a łodyga z członków pochewkowato w siebie wchodzących złożona. Rod. 33. SKRZYPY EQUISETACEAE

63 Części owocowe ziarenkowate, w kątach gałązek umieszczone; łodyga niepochewkowato członkowata, cała w wodzie zanurzona . . . . . Rodzina 5. *Ramienice Characeae* 33

GROMADA TRAWOROSLE ORTHOPHYTA.

RZĘD X. RZESOKWIATOWE LEMNAFLORAE.

64 Roślina bezłodygowa, pływająca, lub zanurzona, z okrągłych lub krzyżowo rozrastających się listków złożona, do dna wody korzeniami nie sięgająca . . . . . Rodzina 34. RZĘSY LEMNACEAE

Roślina pływająca, z listków dwudzielnie czyli widełkowato rozrastających się złożona, bezkorzeniowa . . *Riccia fluitans* (Rodz. 19) 53

Roślina łodygą opatrzona, z dna wody, z błota lub z ziemi wyrastająca 65

65 Pręcik w kwiecie 1 66

Pręcików 6, Rod. 41 *Błotnice Juncagineae* 71

66 Liście przynajmniéj dolne naprzemianległe . . . . . *Zanichellia* (Rodz. 39) 70

Liście naprzeciwległe lub okółkowe 67

67 Liście naprzeciwległe na bokach całe . . . Rodzina 64. WŁOŚNIKI CALLITRICHINEAE 106

67 Liście naprzeciwległe po bokach ząbkowane . . . . . *Najas* (Rodzina 39) 70
Liście okółkowate całe . . . . . Rodzina 50. *Przęstki Hippurideae* 84
Liście okółkowate pierzaste, roślina z wody wystająca . . . . . *Myriophyllum* 156
Liście okółkowate wielokrotnie podzielone, roślina zanurzona . . . . . *Ceratophyllum* 104

RZĘD XI. TATARAKOKWIATOWE ACORIFLORAE.

68 Kwiaty ogólną pochwą lub przedłużeniem łodygi liściowatem z boku opatrzone . . . . . Rodzina 35. ARONKI AROIDEAE
Kwiaty bez pochwy i przedłużenia liściowatego, w podłużną kolbę lub w główkę okrągłą zebrane . . . . . Rodzina 36. ROGOŻE TYPHACEAE.

RZĘD XII. TRAWOKWIATOWE GRAMINIFLORAE

69 Każdy kwiat jedną łuską czyli plewą opatrzony; pochwa liściowa cała wzdłuż nierozłupana, niekiedy bezlistna; łodyga trójgraniasta lub walcowata bez wydatnych kolanek . . . . Rodzina 37. TURZYCE CYPERACEAE.
Każdy kwiat dwiema, trzema lub czterema plewami opatrzony; pochwa liściowa wzdłuż

69 { z jednéj strony rozłupana, zawsze liściem opatrzona; łodyga zawsze walcowata lub ścieśniona, i wydatne kolanka mająca . . . . . Rodzina 38. TRAWY GRAMINEAE

RZĘD XIII. SITOKWIATOWE JUNCIFLORAE

70 { Pręcik 1 lub 4 Rodzina 39 . . . . . RDESTNICE POTAMEAE
Pręcików 6 71

71 { Okwiat 6-plewny trwały . . . . . Rodzina 40 SITY JUNCEAE
Okwiat 6-płatkowy opadający . . . . . Rodzina 41 BŁOTNICE JUNCAGINEAE

RZĘD XIV. LILIOKWIATOWE
LILIIFLORAE.

72 { Roślina wodna, a przynajmniéj za młodu z wody wyrastająca 73
Roślina ziemna, a najwięcéj na wilgotnéj ziemi rosnąca 74

73 { Blizna pojedyncza . . . . . Rodzina 42. ŻABIEŃCE ALISMACEAE
Blizna promienista *Nuphar* (Rodz. 135) 195

74 { Owoc jagodowaty . . . . . Rodzina 43. SZPARAGI ASPARAGEAE
Owoc torebkowaty 75

75 { Przegródki w torebce z zagiętych wewnątrz brzegów jéj klapek utworzone . . . . . Rodzina 44. ZIMOWITY COLCHICACEAE
Przegródki w torebce ze środka jéj klapek wyrastające . . . . . Rodzina 45. LILIE LILIACEAE

RZĘD XV. NARCYZOKWIATOWE NARCISSIFLORAE.

76 { Roślina wodna pływająca 77
Roślina ziemna lub błotna 78

77 { Roślina osobno-płciowa; korona 3 lub 6 płatkowa; kwiaty pochowate . . . . . Rodz. 46. ŻABIŚCIEKI HYDROCHARIDEAE.
Roślina połączono-płciowa; korona wielopłatkowa; kwiat kielichem 4-listnym opatrzony . . . . . *Nymphaea* (Rodzina 135) 195

78 { Pręcik 1 lub 2; nasiona bardzo drobne trocinowate; korona zawsze parzysto-płatkowa (corolla symetrica). . . . . Rodzina 47. STORCZYKI ORCHIDEAE
Pręciki 3 lub 6; nasiona znaczne; korona najczęściej promienista (carolla radiata) . . . 79

79 { Pręciki 3; liście najczęściéj mieczowate . . . . . Rodzina 48. KOSAĆCE IRIDEAE
Pręcików 6; liście zwyczajne . . . . . Rodzina 49. NARCYZY NARISSEAE

GROMADA IV. ROZROŚLE EUPHYTA.

RZĘD XVI. PRZĘSTKOKWIATOWE HIPPURIDIFLORAE.

80 { Roślina zielna 81
Roślina drzewna „*Fraxinus* (Rodzina 79) 128

81 { Roślina wodna lub błotna . . . . . .
Roślina ziemna, liściasta, niesłona „*Xanthium* (Rodzina 71) 115
Roślina ziemna, bezlistna, słona „*Salicornia* (Rodzina 73) 120

82 { Roślina bezłodygowa, pływająca, *Lemnaceae* 64
Roślina łodygowa, z dna wody lub z błota wyrastająca 83

83 { Roślina w miejsce liści gałązki okółkowate mająca „*Characeae* 33
Roślina liśćmi właściwemi choć wązkiemi opatrzona 84

84 { Liście okółkowate całe . . . . . .
. . Rodzina 30. PRZĘSTKI HIPPURIDEAE
Liście okółkowate podzielone „*Ceratophyllum* (Rodzina 63) 104
Liście naprzemian lub naprzeciwległe 85

85 { Liście przynajmniej dolne naprzemianległe „*Zanichelia* (Rodzina 39) . . . . . , . . 70
Liście wszystkie naprzeciwległe 86

86 { Liście po bokach ząbkowane . . . . . .
. . . . . „*Najas* (Rodzina 39) 70
Liście po bokach całe „*Callitriche* (Rod. 64) 104

RZĘD XVII. OLSZOKWIATOWE
ALNIFLORAE.

87 { Roślina drzewiasta lub krzewowata. 88
Roślina zielna, łodyga wijąca się. . . . . .
. . . . . „*Humulus* (Rodz. 65) 109

88 { Liście szpilkowate lub łuszczkowate. . . . . .
. . . . . Rodzina 51. IGLASTE CONIFERAE
Liście zwyczajne, płaskie, zwykle szerokie 89

89 { Owoc suchy. 90
Owoc soczysty, niby jagoda złożona. . . . . .
. . . . . „*Morus* (Rodzina 59) 97

90 { Owoc niepestkowiec. 91
Owoc pestkowiec 94

91 { Liście dłoniasto-klapkowane. . . . . .
. . . . Rodzina 52 PLATANY PLATANEAE
Liście ząbkowane, buchtowane lub całe. . . . 92

92 { Kwiaty rozdzielno-płciowe, owoc torebkowaty, nasiona puchem opatrzone . . . . . .
. . . . Rodzina 54. WIERZBY SALICINEAE
Kwiaty oddzielno-płciowe, owoc nietorebkowaty, nasiona puchem nieopatrzone 93

93 { Kwiaty samcze i samicze w kotki wyraźne gęste zebrane; nasiona czyli raczej owocki dro-

bne, między łuszczkami zawarte . . . . . .
. . . . Rodzina 54. BRZOZY BETULINEAE
93 Kwiaty samcze zawsze, a samicze tylko niekiedy w kotkę wyraźną, bądź rzadką, bądź gęstą zebrane; owoce orzechowate w kubkach otwartych lub zamkiętych, właściwych lub skrzydełkowatych umieszczone . . . . . .
. . . . . Rodzina 55. DĘBY QUERCINEAE
94 Liście pojedyncze . . . . . .
. . Rodzina 56. WOSKOWNICE MYRICEAE
Liście złożone pierzaste . . . . . .
. . . Rodzina 57. ORZECHY JUGLANDEAE.

RZĘD XVIII. GRYKOKWIATOWE FAGOPYRIFLORAE.

95 Roślina drzewiasta lub krzewowata 96
Roślina zielna 102
96 Liście ukośne, owoc okrągło-skrzydlasty
. . . . . Rodzina 58. WIĄZY ULMACEAE
Liście u dołu równe, owoc bezskrzydły . . . 97
97 Liście na brzegu niecałe, owoc złożony . .
. . . Rodzina 59. MORWY ARTOCARPEAE
Liście na brzegu całe, owoc pojedynczy . . . 98
98 Liście i pączki srebrzyste lub miedziaste
. . Rodzina 60. ROKITNIKI ELAEAGNEAE
Liście na powierzchni czysto zielone . . . 99
99 Liście naprzemianległe 100
Liście naprzeciwległe 101

100 { Pręcików 8 . . . . . .
. . Rodzina 61. WAWRZYNKI THYMELEAE
Pręcików 6, 9 lub 12 . . , ... ,
. . . Rodzina 62. WAWRZYNY LAURINEAE

101 { Roślina ziemna . . . . „*Buxus* (Rodzina 68) 112
Roślina na drzewach żyjąca pasożytna . . .
. . . . . „*Viscum* (Rodzina 77) 126

102 { Owoc z 2 lub 3 owocków (carpella) składający się, sok w całéj roślinie najczęściéj mleczny *Ostromlecze* (Rodzina 68) 112
Owoc pojedynczy 102*

102* { Liście okółkowate, naprzeciwległe lub żadne 103
Liście naprzemianległe lub korzeniowe . . 112

103 { Liście okółkowate 104
Liście naprzeciwległe lub żadne 105

104 { Liście całe . . . . . „*Hippuris* (Rodzina 50) 84
Liście pierzaste „*Myriophyllum* (Rod. 106) 156
Liście wielokrotnie podzielone . . . . . .
Rodzina 63. ROGATKI CERATOPHYLLEAE -

105 { Roślina wodna lub błotna 106
Roślina ziemna 108

106 { Pręcik 1, liście niełopatkowate . . . . . .
Rodzina 64. WŁOŚNIKI CALLITRICHINEAE
Pręcików 4 lub więcéj, liście łopatkowate . 107

107 { Pręciki 4 . . . . . „*Isnardia* (Rodzina 105) 156
Pręcików 6 . . . . . „*Peplis* (Rodzina 110 165

108 { Liście spore lub duże 109
Liście drobne, zupełnie całe lub żadne . . . 110

109 Liście piłkowane, klapkowane, lub palczaste, na powierzchni parzące lub szorstkie. . . . . Rodzina 65. POKRZYWY URTICEAE
Liście na powierzchni łagodne i gładkie. . . . . „*Atriplex patula* (Rodzina 73) 120

110 Liście wązkie szydełkowate . . . . . Rodzina 66. CZERWCE SCLERANTHEAE
Liście w stosunku do długości szerokie . . . 111
Liście żadne, gałązkami soczystemi zastąpione; roślina słona i na słonych miejscach rosnąca . . . . . (*Salicornia* (Rodzina 73) 120

111 Owoc 1-ziarnowy, roślina na ziemi zwyczajnéj rosnąca . . . . . Rodzina 67. GOŹDZIEŃCE ILLECEBREAE
Owoc wielo-ziarnowy, roślina na ziemi słonéj żyjąca . . . . . „*Glaux* (Rodzina 81) 132

112 Owoc z 2 lub 3 owocków (carpella) składający się; sok w całéj roślinie najczęściej mleczny . . . . . Rodzina 68. . . . . OSTROMLECZE EUPHPORBIACEAE
Owoc pojedynczy; sok zwyczajny lub niewidoczny. 113

113 Liście przy nasadzie pochewką lub przylistkami opatrzone 114
Liście przy nasadzie bez pochewki i przylistków 115

114 { Liście, a raczej łodyga przy nasadzie liścia pochewką błonkowatą otoczona . . . . . .
. . . . Rodzina 69. RDESTY POLYGONEAE
Liście przylistkami opatrzone. . . . . .
Rodzina 70. KRWIŚCIĄGI SANGUISORBEAE

115 { Kwiatki w spólnym kielichu skupione, samcze jawne, samicze od nich odosobnione, i w zamkniętym osadniku ukryte . . . . . .
. . Rodzina 71. RZEPIENIE AMBROSIACEAE
Kwiaty w kielichu spólnym nieskupione . . . 116

116 { Owoc zwykle poprzecznie otwierający się; kwiaty często przysadkami barwistemi opaopatrzone . . . . . .
. Rodzina 72. AMARANTY AMARANTHEAE.
Owoc poprzecznie nie otwierający się; kwiaty przysadkami barwistemi nie opatrzone . , 117

117 { Liście pojedyncze, całe, wcinane lub ząbkowane. 118
Liście złożone, czyli na wiele klapek osobnych podzielone 121

118 { Liście na brzegu słabo wcinane; roślina błotna.
. . . . . „*Chrysosplenium* (Rodzina 104) 154
Liście całe, ząbkowane, klapkowane lub żadne 119

119 { Liście w dotknięciu gładkie 120
Liście w dotknięciu szorstkie. . . . , ...
. . . . . „*Parietaria* (Rodzina 65) 109

120 Pręcików 8, liście wązkie całe . . . . . „*Stellera* (Rodzina 61). 100
Pręcików mniéj niż 8 . . . . . Rodzina 73. KOMOSY CHENOPODEAE
Pręcików więcéj nad 8. . . . . Rodzina 74. ALKIERMISY PHYTOLACCEAE

121 Kwiaty w główkę skupione. . . . . „*Adoxa* (Rodzina 104) 154
Kwiaty w główkę nie skupione 122

122 Okwiat foremny, pręciki wolne. . . . . „*Lepidium ruderale* (R. 111). 166
Okwiat nieforemny, pręciki w 2 wiązki zrosłe . . . . . „*Corydalis* (R. 132) 189

RZĘD XIX. KOPYTNIKOKWIATOWE. ASARIFLORAE.

123 Roślina zielna 124
Roślina krzewowata lub drzewiasta 126

124 Liście naprzemianległe lub korzeniowe. . . . 125
Liście okółkowate. „*Hippuris* (Rodzina 50). . 84

125 Liście wązkie . . . . . Rodzina 75. LEŃCE SANTALACEAE
Liście szerokie . . . . . Rodzina 76. KOKORNAKI ARISTOLOCHIEAE

126 Liście naprzeciwległe, krzew pasożytny na drzewach rosnący. . . . . Rodzina 77. JEMIOŁY LORANTHEAE

126 { Liście naprzemianległe . . . . . .
. . . . Rodzina 60, *Rokitniki Elaeagneae* 98

RZĘD XX. ZIEMIAKOKWIATOWE SOLANIFLORAE.

127 { Pręcików od 2 do 7.. 128
Pręcików 8 lub 10, liście wyraźne . . . . . .
. . . . . Rodzina 78. WRZOSY ERICINEAE.

128 { Pręciki 2. . . . . .
. . . , . . .Rodzina 79. JAŚMINY JASMINEAE
Pręciki 3. . . . . „*Montia* (Rodzina 109). 163
Pręcików od 4 do 7. 129

129 { Pręciki 4 130
Pręcików od 5 do 7. 132

130 { Roślina liśćmi opatrzona; korona i kielich promieniste czyli foremne. 131
Roślina liśćmi opatrzona; tylko korona promienista czyli foremna. „*Limosella* (Rodzina 92) 142
Roślina bezlistna, pasożytna . . . . . .
. . . . . „*Cuscuta* (Rodzina 84). 136

131 { Pręciki naprzemian z klapkami korony osadzone; kwiaty w kłos lub w główkę zebrane. . .
. . . Rodzina 80. BABKI PLANTAGINEAE.
Pręciki naprzeciw klapek korony osadzone kwiaty rozrzucone. *Centunculus* (Rodzina 81) 132

132 { Pręciki naprzeciw klapek osadzone. . . . . Rodzina 81. PIERWIOSNKI PRIMULACEAE
Pręciki naprzemian z klapkami korony osadzone 133

133 { Zawiązek owocowy 1, owoc torebka lub jagoda wieloziarnowa 134
Zawiązek 1, owoc 1-ziarnowy nieotwierający się . . . . . „*Armeria* (Rodzina 114) 172
Zawiązki 2-4. 137

134 { Nitki pręcikowe u dołu rozszerzone i dno kwiatowe zamykające . . . . . Rodzina 82. KOZIEŁKI POLEMONIACEAE
Nitki pręcikowe u dołu nierozszerzone 135

135 { Liście naprzeciwległe lub korzeniowe. . . . . Rodzina 83. GORYCZKI GENTIANEAE
Liście naprzemianległe lub żadne 136

136 { Łodyga wijąca się, owoc jagodowaty . . . . . „*Solaman Dulcamara* (Rodzina 85). 136
Łodyga wijąca się, owoc torebkowaty . . . . . Rodzina 84. POWOJE CONVOLVULACEAE
Łodyga stojąca lub leżąca . . . . . Rodzina 85. PSIANKI SOLANEAE

137 { Zawiązki 2, w 2 mieszki zamieniające się, liście przeciwległe, całe, gładkie . . . . . Rodzina 86. TOINY APOCYNEAE

137 Zawiązki, 2-4 w tyleż ziarn nagich zamieniające się; liście na przemianległe, całe, ostrowłosiste, rzadko gładkie. . . . . .
. . . Rodzina 87. BORAKSY BORRAGINEAE

RZĘD XXI. SZAŁWIOKWIATOWE
SALVIAEFLORAE.

138 Liście żadne, łuskowate lub korzeniowe . . . 139
Liście zwyczajne łodygowe, niepotrójne . . . 140
Liście zwyczajne łodygowe, potrójne . . .
. . . . „*Trifolium*, *Melilotus* (Rodzina 127) 183

139 Pręciki 2; roślina wodna, błotna lub górna.
Rodzina 88. PŁYWACZE LENTIBULARIAE
Pręciki 4; roślina ziemna pasożytna. . . . .
. . Rodzina 89. ZARAZY OROBANCHEAE
Precików 5; roślina ziemna, górna, niepasożytna . . . . . „*Soldanella* (Rodzina 81) 132

140 Zawiązek owocowy 1, owoc torebkowaty. . 141
Zawiązki 4 wolne lub z sobą zrosłe, owoc 4-ziarnowy 143

141 Pręciki 2, lub 4, z których 2 dłuższe, 2 krótsze. 142
Pręcików 5, torebka poprzecznie otwierająca się . . . . „*Hyoscyamus*" (Rodzina 85) 136
Pręcików 8 we dwie wiązki zrosłych . . . .
Rodzina 90. KRZYŻOWNICE POLYGALEAE

142 { Główki pyłkowe u dołu dwoma przedłużeniami często opatrzone. . . . . Rodzina 91. DZWOŃCE RHINANTHACEAE
Główki bez przedłużeń u dołu. . . . . Rodzina 92. WYŻLINY ANTIRRHINEAE

143 { Pręciki 2 lub 4, z których 2 dłuższe a 2 krótsze; liście przeciwległe. 144
Pręcików 5, liście naprzemianległe ostro włosiste . . . . . „*Echium* (Rodzina 87) 137

144 { Zawiązki 4, zrosłe; ziarna składające owoc także 4, w jedną całość połączone. . . . . Rodzina 93. KOSZYSZKA VERBENACEAE
Zawiązki 4, wolne, w 4 ziarna nagie zamieniające się. Rodzina 94. WARGOWE LABIATAE

RZĘD XXII. DZWONKOKWIATOWE CAMPANULIFLORAE.

145 { Roślina zielna. 146
Roślina podkrzewowa lub krzewiasta. 148

146 { Liście okółkowate . . . . . Rodzina 95. MARZANY RUBIACEAE
Liście naprzeciwległe . . . . . Rodzina 96. KOZŁKI VALERIANEAE
Liście naprzemianległe. 147

147 { Łodyga wąsami opatrzona . . . . . Rodzina 97. DYNIE CUCURBITACEAE

147 { Łodyga bez wąsów, owoc torebkowaty . . . .
. Rodzina 98. DZWONKI CAMPANULACEAE

148 { Liście naprzemianległe . . . . . .
. . . Rodzina 99. BORÓWKI VACCINIACEAE
Liście naprzeciwległe. . . . , ... 149

149 { Roślina ziemna . . . . . Rodzina 100
. . . . . WICIOKRZEWY CAPRIFOLIACEAE
Roślina pasożytna, na drzewach żyjąca . . .
. . . . . „*Viscum* (Rodzina 77) 126

RZĘD XXIII. SŁONECZNIKOKWIATOWE
HELIANTHIFLORAE.

150 { Pręciki wolne . . . . . .
. . . Rodzina 101. DRAPACZE DIPSACEAE
Pręciki główkami zrosłe 151

151 { Kwiatki składające kwiat ogólny, bezpośrednio na jego dnie osadzone . . . . . .
. . Rodzina 102. ZŁOŻONE COMPOSITAE
Kwiatki za pośrednictwem szypułek na spólnem dnie osadzone, i kielichami szczególnemi 5-listnemi opatrzone. „*Jasione* (Rodzina 98) 147

RZĘD XXIV. PORZECZKOKWIATOWE
RIBESIFLORAE.

152 { Kwiaty 5-pręcikowe 2-słupkowe, w baldaszek lub w główkę zebrane; owoc z 2 owocków

152 ziarnowatych, u góry do osi owocowéj (carpophorum) przytwierdzonych i u jéj rozdwojonego wierzchołka w dojrzałości wiszących—złożony; ogonki liściowe przy nasadzie pochewkowato rozszerzone. . . . . Rodzina 103. . . . BALDASZKOWATE UMBELLIFERAE

Ogonki pochewkowato nierozszerzone, kwiaty różnie zebrane, owoc z 2 owocków ziarnowatych, w dojrzałości u wierzchołka osi wiszących nie złożony 153

153 Roślina zielna 154
Roślina krzewowata 157

154 Szyjki 2. . . . . Rodzina 104. . . . . ŁOMIKAMIENIE SAXIFRAGEAE
Szyjka 1 lub niewyraźna 155

155 Łodyga bez wąsów 156
Łodyga wąsami opatrzona . . . . . Rodzina 97. *Dynie Cucurbitaceae* 147

156 Szyjka 1. . . . . , ... Rodzina 105. WIESIOŁKI ONAGRARIAE
Szyjka niewyraźna; kwiaty okółkowate; liście pierzastodzielne . . . . . Rodzina 106. PIÓRNIKI MYRIOPHYLLEAE

157 Owoc jagodowaty . . . . . , ... 158
Owoc torebkowaty. . . . . „*Evonymus* (Rodzina 124) 181

158 { Krzew żyjący na ziemi, a przynajmniej z ziemi wyrastający. 159
Krzew żyjący na drzewie . . . . . „*Viscum* (Rodzina 77) 126

159 { Liście wszystkie klapkowane, łodyga niepnąca się i korzonków z boku niewypuszczająca . . Rodzina 107. PORZECZKI RIBESINEAE
Liście łodygowe klapkowane, przykwiatowe całe; łodyga pnąca się i korzonki z boku puszczająca . . . . . „*Hedera* (Rodzina 100) 149
Liście wszystkie całe lub drobnozębkowane. . 160

160 { Krzew stojący. 161
Krzewina ścieląca się. . . . . „*Oxycoccus* (Rodzina 99) 148

161 { Liście wszystkie naprzeciwległe. . . . . „*Cornus* (Rodzina 100) 149
Liście naprzemian, lub zarazem naprzemian i naprzeciwległe . . . . . „Rodzina 125. *Szakłaki Rhamneae* 181

RZĘD XXV. GWOŹDZIKOKWIATOWE DIANTHIFLORAE.

162 { Liście mięsiste, po ściśnieniu obfity wodnisty sok z siebie wydające 163
Liście zwyczajne lub prawie żadne 164

163 Słupki i zawiązki owocowe liczne (najmniej 3). Rodzina 108. ROZCHODNIKI CRASSULACEAE
Zawiązek owocowy 1. . . . . .
Rodzina 109. PORTULAKI PORTULACEAE

164 Roślina zielna lub podkrzewowa. 165
Roślina krzewowata lub drzewiasta. 178

165 Płatki korony osadzone na dnie kwiatowem. . 166
Płatki osadzone na brzegu kielicha . . . . .
Rodzina 110. KRWAWNICE LYTHRARIAE

166 Pręciki 4 dłuższe, 2 krótsze; korona z 4 płatków na krzyż ustawionych złożona; owoc strączkowaty. . . . . .
. . Rodzina 111 KRZYŻOWE CRUCIFERAE
Pręciki równe, a przynajmniej nie 4 dłuższe i nie 2 krótsze; korona niekrzyżowa, i obok tego owoc niestrąkowaty. 167

167 Liście całe, ząbkowane, lub łuskowate czyli niby żadne 168
Liście klapkowane, podzielone lub złożone. . 176

168 Owoc 4-5 owockowy, 8-10 ziarnowy. . . . .
. . . . . Rodzina 112. LNY LINEAE
Owoc 1-lub wieloowockowy, 1-lub wieloziarnowy 169

169 Liście naprzeciwległe, lub okółkowate . . . 170
Liście naprzemianległe, korzeniowe lub łuskowate 171

170 { Liście na łodydze w wiele par, lub w wiele okółków zebrane. . . . . .
Rodzina 113. GWOŹDZIKI CARIOPHYLLEAE
Liście w jeden okółek na wierzchołku łodygi zebrane. . . . . „*Paris* (Rodzina 43) 74

171 { Płatków korony 5 lub 4 172
Płatki 3. Rodzina 42. *Żabieńce Alismaceae* 73
Płatków 6. . . . . „*Asparagus* (Rodzina 43) 74

172 { Owoc 1-ziarnowy . . . . . .
. . Rodzina 114. ZAWCIĄGI ARMERIACEAE
Owoc wielo-ziarnowy. 173

173 { Pręcików 5. . . . . .
. . Rodzina 115. ROSICZKI DROSERACEAE
Pręcików 8 lub 10. 174

174 { Szyjka 1. 175
Szyjki 2. „*Saxifraga Hirculus* (Rodzina 104) 154

175 { Liście zwyczajne . . . . . .
Rodzina 116. GRUSZYCZKI PYROLACEAE
Liście łuskowate . . . . . .
Rodzina 117. KORZENIÓWKI MONOTROPEAE

176 { Liście potrójne, kwaśne . . . . . .
. . Rodzina 118. SZCZAWIKI OXALIDEAE
Liście niepotrójne i niekwaśne. 177

177 { Pręciki w 1 wiązkę nitkami zrosłe, a przynajmniéj mocno stulone; owoc dziobowaty od

177 { nasady otwierający się . . . . . .
Rodzina 119. BODZISZKI GERANIACEAE
Pręciki w wiązkę nie zrosłe i mocno nie stulone; owoc niedziobowaty, od nasady nie otwierający się . . . . . .
. . . . . Rodzina 120. RUTY RUTACEAE

178 { Łodyga wąsami krętemi opatrzona . . . . .
. Rodzina 121. WINOROŚLE AMPELIDEAE
Łodyga lub pień bez wąsów 179

179 { Liście zwyczajne, spore lub wielkie 180
Liście bardzo drobne, niemal łuszczkowate . 182

180 { Pręcików od 4 do pięciu 181
Pręcików 6, owoc jagoda . . . . . .
Rodzina 122. BERBERYSY BERBERIDEAE
Pręcików 8; owoc 2-skrzydły . . . . . .
. . . . . Rodzina 123. KLONY ACERA
Pręcików 10; owoc torebka . . . . . .
. . . . . *Ledum* (Rodzina 78) 127

181 { Owoc torebkowaty . . . . . .
. . Rodzina 124. TRZMIELINY EVONYMEAE
Owoc jagodowaty . . . . . .
. . . Rodzina 125. SZAKŁAKI RHAMNEAE

182 { Owoc torebkowaty . . . . . .
Rodzina 126. TAMARYSZKI TAMARISCINEAE
Owoc jagoda . . . *Empetrum* (Rodzina 78). 127

RZĘD XXVI. GROCHOKWIATOWE

PISIFLORAE.

183 { Korona motylkowata . . . . . .
. . Rodzina 127. GROCHY LEGUMINOSAE
Korona niemotylkowata 184

184 { Roślina drzewiasta . . . . . .
Rodzina 128. KASZTANY HIPPOCASTANEAE
Roślina zielna 185

185 { Pręciki zupełnie wolne . . . . . .
Rodzina 129. NASTURCYE TROPAEOLEAE
Pręciki nitkami lub główkami zrosłe, a przynajmniej mocno stulone 186

186 { Pręciki główkami zrosłe, lub mocno stulone . 187
Pręciki nitkami zrosłe lub mocno stulone . . 188

187 { Kielich 2-listny, korona 4-płatkowa . . . .
Rodzina 130. NIECIERPKI BALSAMINEAE
Kielich 5 listny, korona 5 płatkowa . . . . .
. . . . . Rodzina 131. FIOŁKI VIOLARIAE

188 { Pręcików 6 lub 8, we 2 wiązki zrosłych . . 189
Pręcików 5, 7 lub 10, w 1 wiązkę zrosłych lub wolnych 190

189 { Pręcików 6, liście podzielone, kielich mały znikomy lub prawie żaden . . . . . .
. . . Rodzina 132. DYMICE FUMARIACEAE

189 { Pręcikow 8, liście całe, kielich znaczny trwały . . . . . „*Polygala* (Rodzina 90) 141

190 { Pręciki w 1 wiązkie zrosłe lub mocno stulone . . . . . „*Erodium* (Rodzina 119) 177
Pręciki wolne . . „*Dictamnus* (Rodzina 120) 177

RZĘD XXVII. MAKOKWIATOWE PAPAVERIFLORAE.

191 { Roślina zielna lub podkrzewowa 192
Roślina drzewna 200

192 { Płatki korony na drobne płateczki podzielone; słupek 1 u góry otwarty . . . . . Rodzina 133. REZEDY RESADACEAE
Płatki korony na drobne płateczki nie podzielone; słupki liczne, lub 1, ale u góry zamknięty 193

193 { Pręciki wolne 194
Pręciki przynajmniej przy nasadzie nitkami zrosłe 199

194 { Płatki korony cztery, kielich 2-listny, opadający; sok biały lub czerwonawy . . . . . Rodzina 134. MAKI PAPAVERACEAE
Płatki korony w liczbie 5 lub większej; kielich wieloistny trwały lub żaden; sok zwyczajny wodnisty 195

195 { Blizna promienista, owoc makowkowaty; łodyga gruba, leżąca, na dnie wody przyrosła; liście i kwiaty pływające . . . . . .

195 { Rodzina 135. GRZYBIENIE NYMPHAEACEAE
Blizna na każdym słupku pojedyncza, owoc niemakowkowaty 196

196 { Słupków w każdym kwiecie wiele, najmniéj 3 lub 2; ogonki liściowe często przy nasadzie pochewkowato rozszerzone . . . . . .
. Rodzina 136. JASKRY RANUNCULACEAE
Słupek w każdym kwiecie 1. 197

197 { Liście całe, przynajmniéj dolne naprzeciwległe; płatki korony wietkie chwiejące się . . . . . Rodzina 137. CZYSTKI CISTINEAE
Liście podzielone naprzemianległe, płatki niechwiejące się. 198

198 { Kwiat z ostrogą, korona parzysto-płatkowa (corolla symetrica) czyli tak zwana nieforemna . . . . . „*Delphinium* (Rodzina 136) 196
Kwiat bez ostrogi, korona promienisto-płatkowa (corolla radiata,) czyli tak zwana foremna „*Czerniec Actaea* (Rodzina 136) 196

199 { Pręciki w 1 wiązkę nitkami zrosłe; kielich . . . . . podwójny, liście naprzemianległe . . . . . Rodzina 138. ŚLAZY MALVACEAE
Pręciki w 3 wiązki przy saméj nasadzie zrosłe, kielich pojedynczy; liście naprzeciwległe

200 { Rodzina 139. DZIURAWCE HYPERICINEAE
Pręciki nitkami w kilka wiązek zrosłe; liście przezroczysto-gruczółkowate . . . . . .

200 { . Rodzina 140. CYTRYNY AURANTIACEAE
Pręciki wolne, liście niegruczołkowate . . .
. . . . . Rodzina 141. LIPY TILIACEEA.

Rzęd XXVIII. ROŻOKWIATOWE ROSAEFLORAE.

201 { Blizna promienista *Nymphaea* (Rodzina 135) . 195
Blizna niepromienista 202

202 { Liście naprzeciwległe . . . . . .
. . . . . Rodzina 142. MIRTY MYRTACEAE
Liście naprzemianległe . . . . . .
. . . . . Rodzina 143. ROŻE ROSACEAE.

OMYŁKI DO SPROSTOWANIA.

Stron.	*Wiersz,*		*Jest,*	*Ma być.*
12	12	od dołu	TWORNICE	OTWORNICE.
14	2	— dołu	pło-	ple-
22	5	— góry	nakształt gałę-	—
			zi korony	—
25	7	— góry	LEMNAFLORAE	LEMNAEFLORAE.
25	1	— dołu	WŁOŚNIKI CAL-LITRICHINEAE.	*Włośniki Callitrichineae.*
29	6	— góry	połóż na prawej stronie liczbę 82	
29	7	— dołu	30	50
30	3	— góry	104	106
32	7	— dołu	niełopatkowate,	podłużne.

Stronica 48, klamra 199 obejmuje nie 5 ale 6 wierszy, to jest: 3, 4, 5, 6, 7, i 8 od dołu.